

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa M. J.
przeciwko Skarbowi Państwa-Prezesowi Sądu Okręgowego w K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
- 2) przyznaje radcy prawnej A. W.; prowadzącej Kancelarię Radcy Prawnego w K., od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w K. kwotę 300,- (trzysta) zł, powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej z urzędu powodowi M. J. w postępowaniu kasacyjnym,
- 3) zasądza od powoda M. J. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, kwotę 300,- (trzysta) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód M. J. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 grudnia 2018 r., oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego

w K. z dnia 11 maja 2017 r., którym oddalono powództwo przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w K. o zapłatę.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

W niniejszej skardze powołano się na przesłanki wskazane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Skarżący dostrzegł w sprawie dwa zagadnienia prawne:

1. Czy w postępowaniu dotyczącym wniesienia skargi konstytucyjnej w ogóle można, rozpoznając wniosek strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu dla sporządzenia takiej skargi wymagać złożenia oświadczenia obejmującego szczegółowe dane o statusie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania według wzoru ustalonego rozporządzeniem wydanym na podstawie art. 117¹ § 1 k.c.
2. Czy sąd rejonowy rozpatrujący wniosek o ustanowienie pełnomocnika dla sporządzenia skargi kasacyjnej, złożony na podstawie art. 44 ust. 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, może wydać, opierając się o przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, zarządzenie o zwrocie wniosku, czy też jednak, nie stwierdziwszy wykazania przez stronę, iż nie może ponieść ona kosztów pomocy prawnej, może wydać jedynie postanowienie o oddaleniu wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego.

Oczywistą zasadność skargi powód wiąże z rażąco błędnym zastosowaniem art. 130 §§ 1 i 2 oraz art. 117¹ § 1 k.p.c., co doprowadziło do nierozpoznania merytorycznie sprawy, a także z uznaniem przez Sąd, że prawo do wniesienia sprawy do sądu nie stanowi dobra osobistego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł

wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - nie publ.). Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy bowiem postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - nie publ.). Kolejnym niezbędnym elementem uzasadnienia tej przesłanki jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ.), a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku istnienia rozstrzygnięcia problemu - nie zaszły żadne okoliczności faktyczne uzasadniające jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Zagadnienia przedstawione przez skarżącego nie mają charakteru jurydycznej nowości. Wprawdzie oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania nie musi być złożone na urzędowym formularzu, jednak musi zawierać wszystkie dane wymienione w rozporządzeniu Ministra

Sprawiedliwości. Pisma niezawierające takich danych nie sposób uznać za równoważne formularzowi oświadczenia, zaś wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu bez stosownego oświadczenia jest zwracany stronie bez uprzedniego wezwania do uzupełnienia braków. Pomimo niezłożenia oświadczenia na odpowiednim formularzu powód został wezwany do uzupełnienia braków wniosku poprzez złożenie formularza wskazanego w wezwaniu. Wobec nieuzupełnienia tych braków, wniosek został zwrócony zgodnie z art. 130 § 1 k.p.c. Taki sposób wykładni przepisów stanowiących podstawę przedstawionych zagadnień prawnych nie budzi wątpliwości w orzecznictwie Sądu Najwyższego ani sądów powszechnych (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2009 r., V CZ 55/09, niepubl.).

Z tych samych przyczyn Sąd Najwyższy nie dopatrył się rażącego naruszenia art. 130 §§ 1 i 2 oraz art. 117¹ § 1 k.p.c. prowadzącego do oczywistej zasadności składanej skargi. Argument dotyczący zaś prawa do sądu jako dobra osobistego nie został rozwinięty ani uzasadniony we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w oparciu o skonkretyzowane przepisy prawne.

Dla skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest bowiem wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 - nie publ.). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym - jego zdaniem - Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c., o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu orzekł zaś na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. (Dz. U. 2019, poz. 68).

jw